

Sprawa C-6/24**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym
złożonego zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem
Sprawiedliwości****Data wpływu:**

4 stycznia 2024 r.

Sąd odsyłający:

Juzgado de Primera Instancia de La Coruña (Hiszpania)

**Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie
orzeczenia w trybie prejudycjalnym:**

19 grudnia 2023 r.

Strona powodowa:

Abanca Corporación Bancaria, S.A.

Strona pozwana:

WE

Przedmiot postępowania głównego

Postępowanie w sprawie wydania nakazu zapłaty, w ramach którego instytucja kredytowa dochodzi wierzytelności pieniężnej wynikającej z zawartej z konsumentem umowy kredytu konsumenckiego lub umowy kredytu bez zabezpieczenia rzeczowego.

**Przedmiot i podstawa prawna wniosku o wydanie orzeczenia w trybie
prejudycjalnym**

Ewentualna kwalifikacja jako nieuczciwego warunku dotyczącego natychmiastowej wymagalności w świetle dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.U. 1993, L 95, s. 29), który stanowi podstawę roszczenia o zapłatę w ramach postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty. Wykładnia zakresu kryterium orzeczniczego Trybunału, zgodnie z którym w celu zbadania

nieuczciwego charakteru tego rodzaju warunku należy wziąć pod uwagę, czy prawo krajowe przewiduje odpowiednie i skuteczne środki umożliwiające konsumentowi, w odniesieniu do którego stosowany jest taki warunek umowny, odwrócenie skutków natychmiastowej j wymagalności kredytu.

Pytania prejudycjalne

- 1 Czy warunek dotyczący natychmiastowej wymagalności, który przewiduje możliwość uniknięcia go lub uchylenia się od niego w określonym terminie, jest zgodny z art. 3 ust. 1 i art. 7 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, czy też konieczne jest, aby taka możliwość została przewidziana w konkretnym przepisie krajowym?
- 2 W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na poprzednie pytanie, jaki termin byłby rozsądny?

Powołane przepisy prawa Unii

Dyrektywa 93/13, art. 3 ust. 1, art. 4 ust. 1 i art. 7 ust. 1.

Wyroki Trybunału przywołane w uzasadnieniu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Powołane przepisy prawa krajowego

A) Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (ustawa powszechna o ochronie konsumentów i użytkowników)

Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias (królewski dekret ustawodawczy 1/2007 z dnia 16 listopada zatwierdzający tekst jednolity ustawy powszechnej o ochronie konsumentów i użytkowników oraz innych ustaw uzupełniających) (BOE nr 287 z dnia 30 listopada 2007 r., s. 49181) ustanowił tekst jednolity Ley 26/1984, de 19 de julio, General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (ustawy powszechnej 26/1984 z dnia 19 lipca o ochronie konsumentów i użytkowników).

Zgodnie z art. 82 tekstu jednolitego zatwierdzonego przez Real Decreto Legislativo 1/2007 (królewski dekret ustawodawczy 1/2007):

„1. Warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, oraz wszelkie praktyki, na które nie została wyrażona wyraźna zgoda, uznaje się za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodując znaczącą

nierównowagę wynikających z umowy praw i obowiązków stron, ze szkodą dla konsumenta i użytkownika.

[...]

3. Nieuczciwy charakter postanowienia umownego ocenia się, mając na względzie charakter towarów lub usług będących przedmiotem umowy i uwzględniając wszystkie okoliczności, jakie miały miejsce w dacie zawarcia umowy, jak również wszystkie pozostałe postanowienia umowy lub innej umowy, od której przedmiotowa umowa zależy.

4. Niezależnie od postanowień powyższych ustępów, zgodnie z treścią art. 85–90 za nieuczciwe uważa się warunki umowne, które:

- a) uzależniają treść i ważność umowy od woli przedsiębiorcy,
- b) ograniczają prawa konsumenta i użytkownika,
- c) ustalają brak wzajemności umowy,
- d) nakładają na konsumenta i użytkownika obowiązek ustanowienia nieproporcjonalnych gwarancji lub też nienależnie obciążają go ciężarem dowodu,
- e) skutkują nierównowagą w stosunku do wywiązania się z umowy i jej wykonania lub
- f) są sprzeczne z regułami konkurencji i mającego zastosowanie prawa”.

B) Ley de Enjuiciamiento Civil (ustawa – kodeks postępowania cywilnego, zwana dalej „LEC”)

W odniesieniu do postępowania w sprawie wydania nakazu zapłaty, art. 815 ust. 4 Ley 1/200, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil (ustawy 1/200 z dnia 7 stycznia – kodeks postępowaniu cywilnego) stanowi:

„Jeżeli źródłem roszczenia o zapłatę jest umowa zawarta pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem lub usługobiorcą, Letrado de la Administración de Justicia [sekretarz sądowy] przed wydaniem nakazu zapłaty zawiadomi o tym sąd, aby ten mógł zbadać, czy postanowienia umowy będące podstawą pozwu lub obliczenia dochodzonej kwoty mają charakter nieuczciwych warunków.

Sąd zbada z urzędu, czy którekolwiek z postanowień umownych będących podstawą pozwu lub obliczenia dochodzonej kwoty można uznać za nieuczciwe warunki. Jeżeli uzna on, iż jedno z takich postanowień można uznać za nieuczciwe warunki, wzywa strony do przedstawienia wyjaśnień w terminie

pięciu dni. Po wysłuchaniu stron sąd rozstrzygnie tę sprawę w drodze postanowienia w terminie kolejnych pięciu dni [...]”.

Zgodnie z art. 693 ust. 3, w rozdziale dotyczącym szczególnym cechom egzekucji z mienia obciążonego hipoteką lub zastawem, możliwe jest „podważenie” decyzji o wcześniejszej wymagalności spłaty zadłużenia, podlegającego spłacie w ratach, lecz wyłącznie w ramach egzekucji z mienia obciążonego hipoteką lub zastawem i pod warunkiem, że zajmowana nieruchomość stanowi miejsce zamieszkania dłużnika). Ten sam artykuł przewiduje, poprzez odesłanie do art. 24 ustawy 5/2019 z dnia 15 marca o umowach kredytu na zakup nieruchomości, sposób ustalania, na podstawie jakich niezapłaconych kwot możliwa jest natychmiastowa wymagalność. Te przepisy w przedmiocie takich minimalnych progów dotyczą wyłącznie kredytów hipotecznych i nie mają zastosowania do pożyczek osobistych lub bez zabezpieczenia rzeczowego.

C) Wyroki Tribunal Supremo (sądu najwyższego, zwanego dalej „TS”) wymienione w uzasadnieniu wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 3 Strony sporu, instytucja kredytowa i konsument, zawarły w dniu 5 lipca 2022 r. umowę kredytu na kwotę 10 600 EUR, która miała zostać spłacona w 60 miesięcznych ratach w wysokości 231,53 EUR każda, obejmujących kwotę główną i odsetki, z ostatecznym terminem wymagalności w dniu 1 sierpnia 2027 r.
- 4 Umowa ta zawierała 13-ty warunek ogólny, który stanowił:

„WYPOWIEDZENIE: Niewywiązanie się ze zobowiązań podjętych w ramach niniejszej umowy uprawnia PODMIOT do wcześniejszego wypowiedzenia umowy kredytu i żądania natychmiastowej spłaty należnej kwoty głównej, zarówno niespłaconej w terminie, jak i pozostającej do spłaty, a także zapłaty innych należnych kwot, w następujących przypadkach: 1.- Z powodu braku spłaty, jeżeli łącznie spełnione są następujące przesłanki: a) KREDYTOBIORCA nie spłaca w terminie kwoty głównej kredytu lub odsetek, b) kwota wymagalnych i niezapłaconych rat wynosi co najmniej: (i) trzy procent wypłaconego kapitału, jeżeli zaległość wystąpi w pierwszej połowie okresu spłaty, (ii) siedem procent wypłaconego kapitału, jeżeli zaległość wystąpi w drugiej połowie okresu spłaty, c) KREDYTODAWCA wezwał KREDYTOBIORCĘ do zapłaty, wyznaczając mu termin co najmniej 1 miesiąca na dokonanie zapłaty z pouczeniem, że w razie niedokonania zapłaty kredytodawca będzie dochodził całkowitej spłaty kredytu [...]”.
- 5 Na mocy tego warunku, w dniu 1 września 2023 r. instytucja kredytowa stwierdziła wymagalność kredytu, a w dniu 13 października 2023 r. wniosła do

sądu odsyłającego pozew w postępowaniu nakazowym, domagając się następujących kwot z następujących tytułów: a) kwoty głównej pozostającej do spłaty: 8776,33 EUR; b) niespłaconej kwoty głównej: 1148,20 EUR; oraz c) niespłaconych odsetek zwykłych: 702,85 EUR.

Zasadnicze argumenty stron w postępowaniu głównym

- 6 Instytucja kredytowa wskazuje, że termin jednego miesiąca przysługujący kredytobiorcy na zastosowanie się do wezwania do zapłaty jest warunkiem wstępnym podjęcia decyzji o natychmiastowej wymagalności, a nie możliwością następującą po jej zadeklarowaniu.

Zwięzłe uzasadnienie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

- 7 Sąd odsyłający uważa, na podstawie orzecznictwa krajowego i unijnego (wyroki TS 273/2020 z dnia 9 czerwca; 506/2008 z dnia 4 czerwca; 788/2021 z dnia 15 listopada i 331/2023 z dnia 28 lutego oraz wyroki TSUE: z dnia 14 marca 2013 r., C-415/11, Aziz oraz z dnia 26 stycznia 2017 r., C-421/14, Banco Primus) oraz prawa hiszpańskiego, że warunki dotyczące natychmiastowej wymagalności nie są same w sobie nieważne, lecz mogą okazać się nieuczciwe w zależności od sposobu ich sformułowania. Zdaniem sądu odsyłającego wypracowane w orzecznictwie kryteria służące ustaleniu, czy takie warunki są nieuczciwe, są takie same niezależnie od tego, czy chodzi o kredyt zabezpieczony hipoteką, czy kredyt konsumencki (jak w niniejszej sprawie).

- 8 W szczególności, zgodnie z pkt 73 wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 14 marca 2013 r., Aziz (C-415/11) dotyczącej kredytu hipotecznego:

„W pierwszej kolejności, w odniesieniu do zawartego w umowach długoterminowych warunku dotyczącego wcześniejszej wymagalności spłaty w przypadku niewywiązywania się przez dłużnika przez ograniczony czas z ciążących na nim zobowiązań, sąd odsyłający musi sprawdzić w szczególności [...], [i)] czy przysługiwanie przedsiębiorcy uprawnienia do uznania całej kredytuza wymagalną jest uzależnione od niewywiązania się przez konsumenta ze **zobowiązania o zasadniczym dla danego stosunku umownego znaczeniu**, [ii)] czy uprawnienie takie przysługuje w przypadkach, w których takie **niewywiązanie się ma charakter wystarczająco poważny** w stosunku do kwoty pożyczki i okresu, na który jej udzielono, [iii)] czy uprawnienie to stanowi **odstępstwo od mających zastosowanie w tym zakresie reguł** oraz [iv)] czy **prawo krajowe przewiduje odpowiednie i skuteczne środki** umożliwiające konsumentowi, w odniesieniu do którego stosowany jest taki warunek umowny, odwrócenie skutków tej wymagalności kredytu”.

- 9 Kryteria te zostały potwierdzone w wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 26 stycznia 2017 r., Banco Primus (C-421/14), w którym w pkt 67 dodano, że badanie ewentualnie nieuczciwego charakteru warunku umowy między

przedsiębiorcą a konsumentem „należy przeprowadzić w świetle wszystkich okoliczności towarzyszących zawarciu tejże umowy”.

- 10 Z kolei w pkt 35 wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 8 grudnia 2022 r., *Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest* (C-600/21) wyjaśniono, że przedstawione powyżej kryteria oceny nieuczciwego charakteru warunku umownego nie mogą być interpretowane jako „ani jako kumulatywne, ani jako alternatywne, lecz muszą być rozumiane jako część ogółu okoliczności związanych z zawarciem danej umowy, które sąd krajowy powinien zbadać”.
- 11 Sąd odsyłający uważa, że warunek dotyczący natychmiastowej wymagalności będący przedmiotem postępowania głównego spełnia wymogi i) – naruszenia istotnego zobowiązania – ponieważ spłata kwoty kredytu stanowi istotne zobowiązanie wynikające z umowy kredytu, oraz ii) – wystarczająco poważnego charakteru naruszenia – ponieważ kwota pozostała do spłaty w terminie przekracza określony limit [o którym mowa w art. 24 ust. 1 lit. b) ppkt ii) ustawy 5/2019].
- 12 Z drugiej strony sąd odsyłający ma wątpliwości co do innej przesłanki wypracowanej w orzecznictwie, a mianowicie wymogu Trybunału, aby istniały mechanizmy umożliwiające konsumentowi uniknięcie natychmiastowej wymagalności. W związku z tym sąd odsyłający uważa, że oprócz wymogów i) i ii), o których mowa powyżej, musi zostać spełniony wymóg iv) – aby prawo krajowe przewidywało odpowiednie i skuteczne środki umożliwiające konsumentowi, w odniesieniu do którego stosowany jest taki warunek umowny, odwrócenie skutków natychmiastowej wymagalności kredytu lub, zgodnie z wyrokami TS 705/2015 z dnia 23 grudnia i 79/2016 z dnia 18 lutego, aby umożliwić konsumentowi uniknięcia jego zastosowania poprzez staranne działania naprawcze.
- 13 W tym względzie, sąd ten zwraca uwagę, że w hiszpańskim prawie procesowym (art. 693 ust. 3 LEC) „podważenie” natychmiastowej wymagalności jest dozwolone jedynie w bardzo ograniczonym zakresie (wyłącznie w ramach postępowania egzekucyjnego dotyczącego mienia obciążonego hipoteką lub zastawem oraz gdy zajmowana nieruchomość stanowi miejsce zamieszkania dłużnika). Sąd odsyłający uważa zatem, że we wszystkich innych przypadkach – tak jak w niniejszej sprawie, w której umowa kredytu nie jest zabezpieczona hipoteką, a kwota jest dochodzona w drodze nakazu zapłaty – wymóg Trybunału Sprawiedliwości dotyczący istnienia środków umożliwiających konsumentowi wypowiedzenie [umowy] lub zapobieżenie natychmiastowej wymagalności kredytu może nie zostać spełniony.
- 14 Sąd odsyłający zastanawia się, czy w celu spełnienia wymogu istnienia takiego środka pozwalającego na „odwrócenie skutków” i uniknięcie nieuczciwego charakteru warunku umownego konieczne jest, aby możliwość zaradzenia była przewidziana **w przepisie** (cytowane wyroki Trybunału Sprawiedliwości dotyczą

„**prawa krajowego**”, które mogłoby wymagać, zgodnie z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, aby to państwa członkowskie przewidziały taki środek zaradczy), czy też wystarczy, aby ten środek zaradczy był przewidziany **w samej umowie**. Innymi słowy, czy w sytuacji, gdy warunek dotyczący natychmiastowej wymagalności pozwala konsumentowi na pozbawienie skutku stwierdzenia już natychmiastowej wymagalności lub na uniknięcie jej powstania, o ile, zapłaci on należną kwotę w określonym terminie, byłoby to wystarczające, aby spełnić wymóg wynikający z orzecznictwa? W przypadku odpowiedzi twierdzącej sąd odsyłający zwraca się o udzielenie wskazówek odnośnie do tego, jaki termin zapłaty byłby rozsądny.

DOKUMENT ROBOCZY